

RESIDENCE REGINA & ART DECO (BRECHT LAGAE)

De term art deco wordt gebruikt ter aanduiding van een stijlperiode tijdens het interbellum. Art deco vindt zijn oorsprong rechtstreeks in de art nouveau (ca. 1890-1910) maar is meer modernistisch. Dit wil zeggen dat er duidelijk beïnvloeding is vanuit de eigentijdse kunstrichtingen zoals bijvoorbeeld het expressionisme en de abstracte kunst. Art deco is niet louter een architectuurstijl maar vond vele toepassingen in de meubelkunst, de mode, de publiciteit en grafiek en de glas- en keramieknijverheid.

Art deco in de internationale context

In tegenstelling tot het pure modernisme (de nieuwe zakelijkheid) met architecten zoals Le Corbusier, Eduard Van Steenberghe, Leon Stynen, Gaston Eysselinck en Renaat Braem, wordt in de art deco wel gebruik gemaakt van, weliswaar erg gestileerde, ornamenten.

We kunnen spreken van een internationale stijl waarin Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten de leiding hadden. The Chrysler Building in New York uit 1927 van William Van Alen, The Barnsdall House in Los Angeles van F.L. Wright of de School of Art in Glasgow van C.R. Mackintosh, zijn slechts enkele voorbeelden.

Ook in België werden heel wat gebouwen in art deco opgetrokken en dit niet alleen in Brussel, Gent of Antwerpen maar ook in West-Vlaanderen. Zo ontwierp de Brusselse architect Pierre Verbruggen in 1923 een woonhuis in de Elverdingestraat 50 in Ieper.

Een ander prachtig voorbeeld is de voormalige schoenfabriek "Eperon d'or" in Izegem, ontworpen door Charles Laloo en die bekend is geworden door de voorbij "Monumentenstrijd".

De architectuur in Oostende

In Oostende, die ooit "de koningin der badsteden" werd genoemd, vinden we een overvloed aan eclectische frivole architectuur. Eclectisme is een romantische mengstijl van verschillende classicistische bouwstijlen met onder andere art nouveau, gotische, romaanse of zelfs oosterse invloeden. Naast de eclectische architectuur bezit Oostende zuivere modernistische gebouwen, zoals het voormalige postgebouw in de Hendrik Serruyslaan en het Provinciaal Museum van Moderne Kunst (PMMK). Daarnaast staan er enkele art- decogebouwen zoals bijvoorbeeld hotel "Royal Astor" in de Hertstraat of "Hotel Pacific" in de Hofstraat.

Problematiek van een gebouw

Gebouwen, zeker aan de kust, hebben vaak sterk te lijden onder de weersomstandigheden. De natuurelementen werken hier nog agressiever in op een gebouw dan in het binnenland. Hierdoor hebben onder meer bouwmaterialen, houten ramen en platte daken vaak een kortere levensduur. Bovendien worden de meeste gebouwen aan de kust enkel als opbrengstpand gezien. Het esthetische of het bouwhistorische aspect is meestal volledig ondergeschikt aan het economische belang. Vaak zoeken de eigenaars hun toevlucht tot materialen die helemaal niet passen in historische gebouwen. Zo speelt het uitzicht van ramen een grote rol in het karakter en de sfeer van een gebouw. Ramen die speciaal ontworpen zijn voor een art deco of modernistisch gebouw die vervangen worden door ramen met hedendaagse onderverdeling, te grote sectie en/of verkeerde kleurstelling (plastieken, aluminium of bruine merantihouten ramen) verstoren het gezicht.

De problematiek van een interieur

In de loop der jaren verliest ook een interieur zijn oorspronkelijk uitzicht omdat toiletten, badkamers en keukens worden vernieuwd. Ruimten worden anders ingedeeld, schouwmeubels en deuren worden uitgetrokken. Deze transformaties, al dan niet geslaagd, veranderen het aspect van een ruimte compleet.

Maar een verbouwd interieur is beter dan geen interieur. Talloze monumentale gebouwen werden gesloopt om plaats te ruimen voor stijlloze flats die echter wel een veelvoud aan huurders kunnen "bergen".

Albert-Victor Fobert de architect van Residence Regina

Het gebouw is toegankelijk via een gesmede deur en bevat acht appartementen die symmetrisch zijn gebouwd. Ze bevinden zich links en rechts van de traphal.

Op het dak is er nog een verdieping, die van beneden niet zichtbaar is en de kamers van het (vroegere) huispersoneel bevat.

In de appartementen is het zeer klaar en via een uitspringende V-vormige erker is er ruim uitzicht op de straat. De appartementen kijken achteraan uit op een binnenplaats en beschikken alle over een terras. Alle ramen hebben een typische art deco-onderverdeling.

Eén van de belangrijkste en productiefste architecten van Oostende en de middenkust in het interbellum was Albert-Victor Fobert. Een pareltje van zijn hand is het appartementsgebouw "Résidence Régina" in de Warschastraat 22. Dit is een stijlvoorbeeld van art decoarchitectuur.

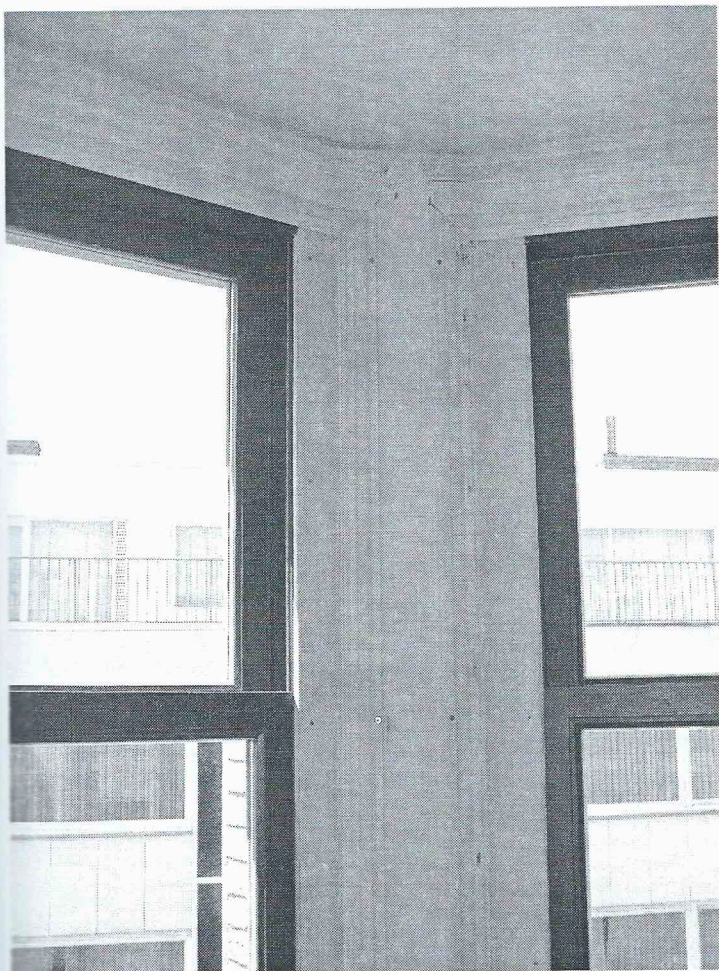
Het appartementsgebouw werd opgetrokken uit bakstenen met verdiepingen gegoten in gewapend beton. Centraal bevindt zich de (authentieke!) lift met daarrond een monumentale trap.

De restauratie

De "Résidence Régina" was in zijn tijd zeker geen unicum. Wat wel uniek is, is het feit dat in de ingang en de traphal de lift, trappen, leuning en de deuren met hun oorspronkelijke deurkrukken bewaard zijn gebleven.

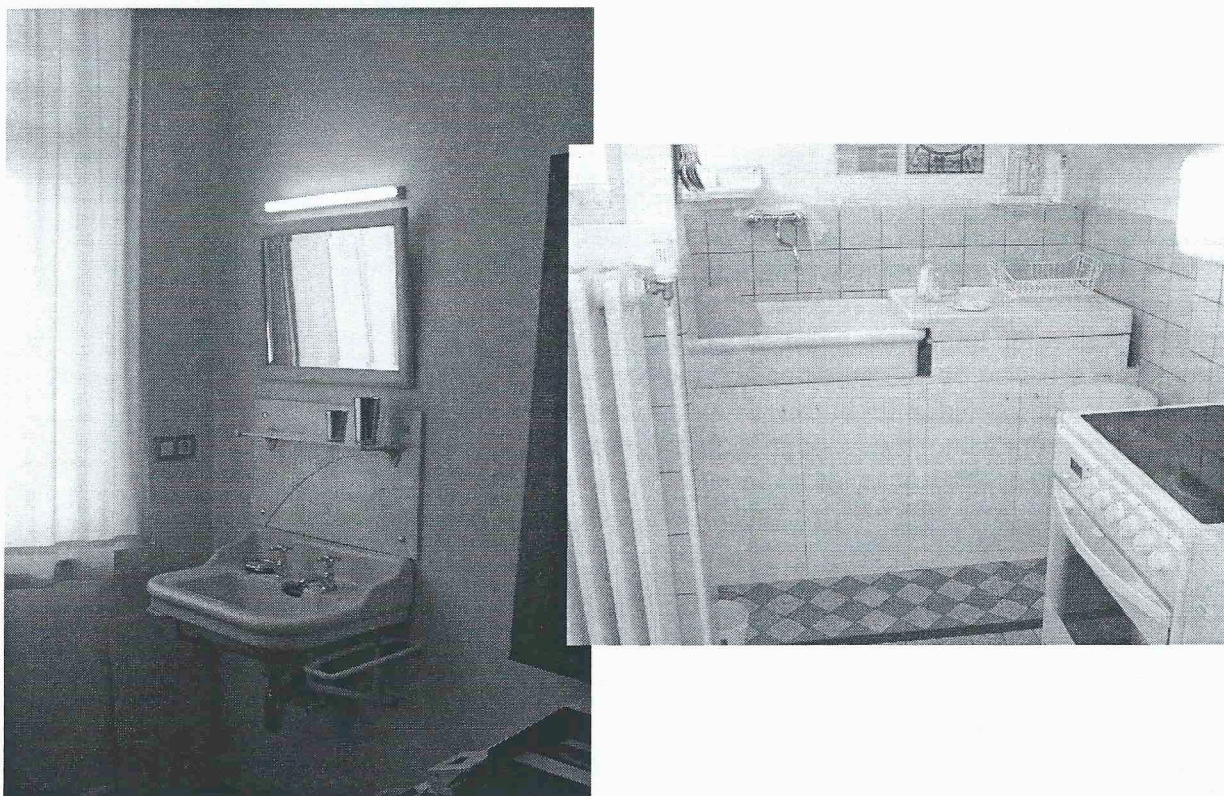
Het pand werd op een buitengewone manier gerestaureerd onder leiding van architect en kunsthistoricus Edilbert Haentjes, zelf eigenaar van één van de appartementen. De restauratie van "Résidence Régina" was voor de restauratiearchitect een delicate evenwichtsoefening. De eigenaars van de appartementen moesten overtuigd worden van het belang van een consequente restauratie. Aannemers moesten begeleid en opgevolgd worden. Eén aannemer nam de opdracht "ramen vervangen" wel erg letterlijk door de uitgebroken ramen mét hun authentiek ijzerbeslag op de container te gooien. Gelukkig werd dit op tijd ontdekt. Er moesten ook oplossingen gevonden worden voor tal van praktische problemen zoals lekkende gietijzeren afvoerbuizen; die werden vervangen door het kwalitatief veel betere geberit-systeem met dezelfde profilering als de oorspronkelijke buizen.

De ramen waren in slechte staat en werden vervangen door exacte kopieën in afzeliahout van dezelfde sectie en dezelfde onderverdeling met kleinhouten als de oorspronkelijke ramen. Afzelia is een zéér duurzame houtsoort. De witgeschilderde ramen worden gesloten met de originele espagnoletten (sluitmechanieken). Verder werden de raamsponningen dieper gemaakt zodat er dubbelglas ingezet kon worden. Met de restauratie van het appartementsgebouw is niet alleen een prachtig gebouw in zijn glorie hersteld maar zijn ook het wooncomfort en de duurzaamheid gevoelig verbeterd.

Het appartement van de restauratiearchitect

Ook het interieur van het appartement dat eigendom is van de restauratiearchitect werd in de mate van het mogelijke terug in zijn oorspronkelijke staat gebracht. Dit leverde een boeiende zoektocht op in kelders en containers, waarbij authentieke wastafels, spoelbakken van de keuken en spiegels gerecupereerd werden. De unieke afgevalen plafondlijsten werden door een stukadoor hersteld en gemodelleerd.

Enkele restauratieprojecten van architect E. Haentjes;

- restauratie geklasseerde woning "Dr. L" (G. Eysselinck), St.-Amandsberg,
 - restauratie geklasseerde rijwoning (art nouveau), Van Iseghemlaan, Oostende,
 - gevelrestauratie geklasseerd appartementsgebouw, voormalig hotel "Regina Providence", Oostende,
 - restauratie geklasseerd interieur traphal en liftinstallatie in het voormalige hotel "Regina Providence", Oostende,
 - gevelrestauratie hoekwoning "Villa Albert", Gent,
 - restauratie appartementsgebouw "Van Waes"(G. Eysselinck), Gent,
 - restauratie herenwoning "Van Osselaer", Oostende,
 - restauratie herenwoning "Adams", Oostende,
 - restauratie redactielokalen "het Licht en Vooruit" in de Sint-Pietersnieuwstraat, Gent.
- contactgegevens: Edilbert Haentjens, Architectuur- en Expertisebureau bvba, Heidebergen 45 A-9830 St.-Martens-Latem, T 09/3210700, info@archenexp.com.

Bronnen

AUBRY, F, J. VANDENBREEDEN & F. VANLAETEM, *Art nouveau art deco en modernisme*, Lannoo, Tielt, 2006.

Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het bouwkundig erfgoed. Provincie West-Vlaanderen, Gemeente Oostende

CORNILLY. J, *Monumentaal West-Vlaanderen deel I*, Van de Wiele, Brugge, 2001.

HILLIER. B & S. ESCRITT, *Art deco style*, Phaidon press, London, 1997.

JORNAES. B, *Kunststijlen in kleur*, Standaard uitgeverij, 1976.

LOZE. P, *Le style art déco*, Flammarion, Paris, 1992.

POSSEME. E, *Le mobilier Français*, Editions Massin, 1999.

www.oostende.be

Bron foto's

<http://www.beeldbankoostende.be/>